

Robert Chylík, Obraz školního roku ve světle kronik českých měšťanských škol v letech 1918-1945 (na příkladu Českých Budějovic a Rudolfova). Diplomová práce, Historický ústav FF JU, České Budějovice 2006, 100 s. + přílohy.

Posudek vedoucího diplomové práce

Robert Chylík si za téma své diplomové práce zvolil pohled na měšťanské školy v době první Československé republiky a Protektorátu Čechy a Morava prostřednictvím školních kronik, „knih paměti“ těchto škol. Měšťanské školství patří k těm oblastem dějin školství, jež jsou obtížněji mapovatelné, neboť nevydávaly každoroční výroční zprávy, které usnadňují studium gymnázií a dalších (středních) škol. Tím samozřejmě byla Chylíkova práce obtížnější, dokázal v ní však obstát.

K tomuto typu škol se diplomant rozhodl přiblížit na základě výběru několika škol v Českých Budějovicích a jejich okolí, přičemž jeho volba byla poměrně zdařilá. Na vzorku tří škol dokázal postihnout školy chlapecké, dívčí i koedukované, s tradicí z dob Rakousko-Uherska i nově založené, ve velkém městě i v jeho okolí (Rudolfov), třebaže by tuto komparaci bylo možné rozšířit, jak i sám diplomant v závěru své práce naznačuje, například o církevní či jazykově německé školství. Tím bychom se ovšem dostávali poněkud mimo téma, které si diplomant vymezil – na základě školních kronik chtěl postihnout, jak škola přispívá k souznění budoucích voličů (občanů) se státem, jeho ideovými východisky. Komparace s menšinovým a církevním školstvím za první republiky by však mohla přinést do budoucna zajímavé výsledky.

Samotná diplomová práce, po nastínění přístupu k tématu a zhodnocení pramenů a literatury, je tvořena pěti kapitolami. První až třetí převážně představují základní vhled do tématu – tedy hodnotí postavení měšťanských škol v rámci systému tehdejšího školství a zasazují je do kontextu vývoje školství na Českobudějovicku. Daný převážně deskriptivní pohled vychází ze znalosti tématu především na základě literatury, třebaže i zde se již objevují jeho archivní výzkumy. Dané kapitoly představují poměrně vyvážený obraz školství v jihočeském regionu a zejména v Českých Budějovicích, třebaže některé exkursy do minulosti bylo snad možné zkrátit.

Následující dvě – dále strukturované – kapitoly představují vlastní jádro diplomantovy práce. Kapitola Obraz školního roku v kronikách českých měšťanských škol je stěžejní částí práce, na níž pak navazuje ještě kapitola věnovaná obrazu učitelů a také inspekci ve školních kronikách.

Diplomantovi se zde prolíná informační báze o vývoji českobudějovických měšťanek, jak ji nastudoval v pramenech Státního okresního archivu v Českých Budějovicích (zejména ve školních kronikách), se snahou o interpretaci toho obrazu ve vazbě na konstrukt představy řádné výchovy budoucího občana, který tehdejší stát sdílel. Robert Chylík si uvědomuje, že školní slavnosti, které kronika odráží mnohem více než každodenní výuku, plnily nejen edukační, ale především socializační funkci, utvářely sociální paměť žáků v souladu s dobovou představou o řádném občanovi, což plyne i ze záznamu o inspekci, který objevil a v němž je zřejmé, že ve výuce společensko-vědních předmětů, zejména dějepisu, byl dán důraz na výchovnou, nikoli poznávací funkci výuky těchto disciplín na měšťanských školách. V rámci konstruování obrazu vytváření sociální paměti studentů diplomant předložil i zajímavou typologii školních slavností. Z ní je patrné, jak upozorňuje i v závěru své práce, že se nemění formy těchto slavností, ale jejich obsah – od oslav císaře Františka Josefa I. přes oslavy prezidentů T. G. Masaryka a E. Beneše se dostáváme až k oslavám narozenin Vůdce Adolfa Hitlera, které přece jenom měly odlišný charakter, daný nejen vnitřním nezájmem učitelů, ale především obavou z možných reakcí okolí. Je trochu škoda, že diplomant zůstal mnohdy jen u deskripce, zatímco jeho metodologický přístup by chtěl více přikročit nejen k analýze, ale také k výraznější interpretaci, kterou naznačil vedle dílčích zmínek v samotném textu zejména v závěru své práce.

V práci se stylistické a pravopisné prohřešky objevují spíše ojediněle, jakkoli by bylo možné někdy formulovat přesněji. Soupis pramenů a literatury považuji za odpovídající, třebaže diplomanta mnohdy zajímavější literatura mohla spíše jen obecně inspirovat, neboť je věnována předchozímu období vývoje školství, problematice z doby Rakousko-Uherska. Literatura ke školství v první republice dodnes bohužel zůstává spíše na úrovni deskripce a je těžké v ní najít interpretační vzor. Přílohy považuji především za ilustraci použitého materiálu.

Diplomovou práci Roberta Chylíka rád **doporučuji k obhajobě a hodnotím ji známkou velmi dobrou.**

doc. PhDr. Bohumil Jiroušek, Dr., v. r.

Radošovice 16. srpna 2006